М. С. Трофименко

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРАЦІ ЖІНОК НА ПІДЗЕМНИХ РОБОТАХ

Сучасне трудове законодавство встановлює заборону використовувати жіночу працю на підземних роботах. Так, згідно зі статтею 174 Кодексу законів про працю України (далі КЗпП України) забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт із санітарного та побутового обслуговування)[1].

Відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці № 45 «Про застосування праці жінок на підземних роботах в шахтах будь-якого роду» (21.06.1935) жодна особа жіночої статі, яким би не був її вік, не може бути використана на підземних роботах у шахті. У національному законодавстві можуть бути виключені з указаної заборони: жінки, що займають керівні посади та не виконують фізичної праці; жінки, зайняті санітарним та соціальним обслуговуванням; жінки, що проходять курс навчання і допущені до проходження стажу в підземних частинах шахти з метою професійної підготовки; інші жінки, які повинні спускатися час від часу в підземні частини шахти для виконання робіт нефізичної характеру [2].

Як вбачається, українським законодавцем зроблено певні винятки щодо заборони застосування праці жінок на підземних роботах, а саме: їм дозволено виконувати нефізичні роботи або роботи із санітарного та побутового обслуговування.

Проте вважаємо, що в повній мірі можливості, наданої Конвенцією МОП № 45 щодо виключень із загального правила заборони використання праці жінок на підземних роботах, в Україні не використано.

Окремо слід звернути увагу на відсутність у національному законодавстві переліку підземних робіт, на яких можна застосовувати працю жінок.

У цьому аспекті варто розглянути досвід Російської Федерації щодо правового регулювання праці жінок на підземних роботах. Так, Переліком тяжких робіт зі шкідливими умовами праці, при виконанні яких заборонено використання жіночої праці, затвердженим Постановою Уряду РФ від 25.02.2000 № 162, встановлено перелік посад керівників, спеціалістів та інших працівників, пов'язаних з підземними роботами, на яких дозволяється, як виняток, застосування жіночої праці [3].

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.12.1993 № 256 затверджено Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок [4]. Зазначеним Переліком встановлено заборону праці жінок, зокрема, на гірничих роботах. На наш погляд, доцільно доповнити Перелік чітко визначеним списком гірничих професій, на яких дозволяється використання праці жінок при виконанні підземних робіт.

Цікавим також видається значення фізіологічних особливостей жіночого організму, які мають бути враховані в якості основного фактора при вирішенні питання щодо приймання жінок на певні посади на підприємствах вугільної промисловості.

Таким чином, підсумовуючи викладене, пропонуємо доповнити частину 1 статті 174 КЗпП України положеннями такого змісту: «Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах, крім деяких підземних робіт, а саме:

1. зайняття керівних посад, що не потребують виконання фізичної праці;
2. зайняття санітарним та соціальним обслуговуванням;
3. проходження курсу навчання та допущення до проходження стажу в підземних частинах шахти з метою професійної підготовки;
4. інші види робіт, при яких жінки повинні спускатися час від часу в підземні частини шахти для виконання робіт нефізичної характеру».

Внесення запропонованих доповнень до статті 174 Кодексу законів про працю України та розроблення переліку посад керівників, спеціалістів та інших працівників, пов'язаних з підземними роботами, на яких дозволяється, як виняток, застосування жіночої праці, з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду, призведе до покращення гендерної ситуації у вугільній промисловості, мінімізації зловживань зі сторони керівників вугільних підприємств при прийнятті на підземні роботи жінок, збільшення конкуренції на заміщення вакантних посад на підприємствах вугільної промисловості, пов'язаних з підземними роботами, а також до підвищення професійного рівня зазначених працівників. Такі новації дозволять наблизити українське трудове законодавство до європейських стандартів.

Література:

1. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради. – 1971. – № 50. – Ст. 375.
2. Про застосування праці жінок на підземних роботах в шахтах будь-якого роду: Конвенція Міжнародної організації праці від 21.06.1935 № 45 [Електронний ресурс]: // Режим доступу: http://www.ligazakon.ua.
3. Об утверждении перечня тяжелых работ и работ с вредными или опасными условиями труда, при выполнении которых запрещается применение труда женщин: Постановление Правительства РФ от 25.02.2000 № 162 [Електронний ресурс]: // Режим доступу: http://base.garant.ru.
4. Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 29.12.1993 № 256 [Електронний ресурс]: // Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua.

Трофименко Максим Сергійович – здобувач НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, прокурор прокуратури Куйбишевського району м. Донецька, юрист 3 класу.